

De RoSa-factsheets maken u wegwijs in het gelijke kansenlandschap in Vlaanderen. Telkens wordt er op een bepaald terrein nagegaan wat de situatie is. Zowel bredere thema's als meer specifieke krijgen aandacht, naargelang de relevantie en/of beschikbaarheid van informatie en het voorhanden zijn van cijfermateriaal. Bedoeling is niet zozeer volledigheid te bieden maar wel op een overzichtelijke en toegankelijke manier de positie van de vrouw in Vlaanderen te schetsen. RoSa is sinds 1978 in Vlaanderen hét adres voor informatie en documentatie over gelijke kansen, emancipatie en vrouwenstudies in binnen- en buitenland.

Nr. 21 • jan 2003

Na de wittebroodsweken van de wet

Juridische situatie van holebi's na de goedkeuring van het homohuwelijk en de antidiscriminatiewet

Inleiding

Op 30 januari 2003 werd het huwelijk in ons land opengesteld voor homoseksuele koppels.¹ Daarmee kunnen zij een (bijna) volwaardig statuut krijgen als ze kiezen voor dat huwelijk. Discriminaties in de wet die veroorzaakt werden door het ontbreken van dat statuut, verdwijnen, mits enkele uitzonderingen die hier vermeld worden. In de vorige versie van deze fact sheet was dat nog een hele waslijst.

Die lijst vindt de lezer in het derde deel van de fact sheet. Strikt genomen gaat het hier om verschillen tussen samenwonen en trouwen, die niets te maken hebben met seksuele voorkeur. In het tweede deel daarentegen worden de situaties belicht die door de gelijkstelling van het huwelijk niet geregeld worden. Het eerste deel tenslotte gaat over de antidiscriminatiewet, dat andere belangrijke wapen in de emancipatiestrijd van holebi's.

Antidiscriminatiewet

DISCRIMINATIE

In de antidiscriminatiewet is er sprake van directe discriminatie als er een niet-gerechtvaardigd onderscheid gemaakt wordt tussen personen. In die wet worden de verschillen waarop niet gediscrimineerd mag worden expliciet vermeld.²

Er is sprake van indirecte discriminatie wanneer een ogenschijnlijk neutrale bepaling of handeling een schadelijke weerslag heeft op personen op wie die verschillen van toepassing zijn. Tenzij er ook weer een gerechtvaardigde reden toe is. Soms worden mensen gediscrimineerd omdat ogenschijnlijk neutrale wetten of toestanden toch van een bepaalde norm uitgaan.

¹ De wet is op 30 januari 2003 goedgekeurd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de laatste etappe in het parlement. Hij wordt pas van kracht na publicatie in het Belgisch Staatsblad. De exacte datum daarvan is nog niet bekend.

² Wet ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, artikel 2.

W A N N E E R

Discriminatie van holebi's kan vele vormen aannemen. 'Discriminatie kan bestaan in regels en wetgeving (zoals bijvoorbeeld het feit dat holebi's geen toegang hebben tot het burgerlijk huwelijk) of in feitelijke en materiële ongelijkheden. Discriminaties in regels en wetgeving kunnen steeds weggewerkt worden als de politieke wil daartoe aanwezig is. Feitelijke discriminaties daarentegen zijn erg verscheiden, men kan ze nooit helemaal inventariseren en het is veel moeilijker om ze allemaal weg te werken. Discriminatie kan ook de vorm aannemen van homofobie (homoseksualiteit wordt dan beschouwd als minderwaardig of een bedreiging voor de heteroseksuele meerderheid) of van heteronormaliteit (impliciet of expliciet wordt er van uitgegaan dat iedereen heteroseksueel is).'³

In deze factsheet wordt aandacht besteed aan de wettelijke discriminaties. Overige discriminaties door derden bestaan uiteraard nog, maar zijn strafbaar met behulp van de antidiscriminatiewet.

D E W E T

De antidiscriminatiewet is goedgekeurd op 12 december 2002. In die wet worden discriminaties op grond van 'geslacht, huidskleur, afstamming, nationale of etnische afkomst, seksuele geaardheid, burgerlijke stand, geboorte, fortuin, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap'⁴ strafbaar. Een dergelijke wet is altijd al een eis van de holebibeweging geweest⁵. Een expliciete verwijzing naar seksuele geaardheid in die wet maakt het mogelijk om discriminatie tegen holebi's voor de rechtbank te vervolgen⁶. De sancties voor discrimineren zijn niet alleen strafrechterlijk, maar ook burgerlijk.

De *strafbepalingen* maken een onderscheid tussen twee categorieën. Enerzijds worden ambtenaren en andere dragers van openbare macht vermeld. Die kunnen een gevangenisstraf krijgen als ze zich in hun ambt schuldig maken aan discriminatie. Alle anderen kunnen een gevangenisstraf en een geldboete krijgen als ze aanzetten tot discriminatie of een voornemen tot discriminatie bekend maken. Niet-ambtenaren kunnen dus voor discriminatie zelf niet strafrechterlijk vervolgd worden. De wet voorziet voor hen wel *burgerrechtelijke* bepalingen. De rechter kan bevelen om de daad te staken, het vonnis aan te plakken of te publiceren indien dat de discriminerende daad doet ophouden of een dwangsom op te leggen.

Een ander kenmerk van de wet is de verschuiving van de bewijslast: wanneer discriminatie vermoed wordt op basis van bepaalde feiten (en dat kunnen ook statistische gegevens zijn), moet de tegenpartij aantonen dat er geen discriminatie is. Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding krijgt de taak om aan preventie en opsporing te doen.

³Borghs Paul, Hintjens Anke, Holebi-beleid in de gemeente, Politeia, Brussel, 2000, p. 23.

⁴Wetsvoorstel ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding.

⁵Persbericht FWH, 'FWH vraagt kamer snel werk te maken van goedkeuring anti-discriminatiewet', 21 december 2001.

⁶Zie 'Antidiscriminatiewet fors uitgebreid', De Morgen 21 november 2001. 'Holebi's krijgen 'hun' non-discriminatiewet', De Morgen, 21 november 2001. 'Iedereen die discrimineert wacht de schandpaal', De Morgen, 22 december 2001.

Persmededeling FWH van 21 december 2001, 'FWH vraagt kamer snel werk te maken van goedkeuring anti-discriminatiewet'

'De wil is er-interview met PS-politica Laurette Onkelinx', in ZIZO, jaargang 9, nr. 53, juli-augustus 2002.

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en vrouwen maakte in 2000 een inventaris van de discriminatie tegen holebi's. Veel discriminaties hadden te maken met het ontbreken van een wettelijk statuut voor samenwonende holebi's, behalve de discriminatie bij asielaanvragen. Vervolging omwille van homoseksuele geaardheid is erkend als grond voor het toekennen van politiek asiel. De voorwaarde is echter bijzonder streng. Men moet bewijzen het slachtoffer geweest te zijn van homofoob geweld of repressie. In de praktijk blijkt dat zeer moeilijk. De Raad van de Gelijke Kansen beschouwt dit als een directe discriminatie door de overheid.⁷

H e t h u w e l i j k e n z i j n d i s c r i m i n a t i e s

Trouwlustigen van hetzelfde geslacht kunnen huwen vanaf juli 2003. Dat betekent dat een heleboel wettelijke discriminaties van de baan zijn voor wie kiest voor het huwelijk. Er zijn nog altijd twee uitzonderingen. Een huwelijk met een buitenlandse partner is alleen mogelijk als die afkomstig is uit een land waar het huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht ook mogelijk is (de facto is dat Nederland). Bovendien is er nog altijd geen regeling getroffen voor ouderschap. Homokoppels kunnen niet adopteren en de hele problematiek van meeouders is bewust niet opgenomen in de nieuwe wet.

A F S T A M M I N G ⁸

In België is het afstammingsrecht gebaseerd op het biologisch ouderschap. Een kind heeft één vader en één moeder. Kinderen die geboren worden via KID, kunstmatige inseminatie met donorsperma of elke andere wijze waarbij de vader voor de burgerlijke stand ongekend is, hebben dus maar één ouder. Er zijn ook kinderen met een dubbele afstammingsband die door holebi's opgevoed worden: kinderen uit een vorig huwelijk bijvoorbeeld. In beide gevallen is het de situatie van de mee-ouder die problematisch is. Een mee-ouder is een homoseksuele partner van een biologische ouder die het kind mee opvoedt. Die mee-ouder heeft geen rechten tegenover het kind. Plichten heeft zij/hij ook nauwelijks. Als beide ouders uiteengaan, kan de mee-ouder geen omgangsrecht afdwingen, maar ook niet verplicht worden om alimentatie te betalen, vanwege het ontbreken van een afstammingsband. Als de partners een wettelijk samenlevingscontract afgesloten hebben, kan de mee-ouder tijdens het samenwonen verplicht worden bij te dragen in de kosten van het samenleven én van de kinderen. Enkel de biologische ouder heeft het ouderlijk gezag over het kind en kan beslissen over de goederen van de kinderen. Dat ontbreken van ouderlijk gezag voor de mee-ouder heeft ook gevolgen tegenover derden, zoals werk of school. De mee-ouder kan bijvoorbeeld geen aanspraak maken op ouderschapsverlof of mag bijvoorbeeld geen schoolrapporten ondertekenen. Als de biologische ouder bij kinderen met één ouder sterft, krijgt de mee-ouder niet automatisch de voogdij over het kind. De vrederechter bepaalt wie de voogdij krijgt en dient enkel rekening te houden met testamentaire bepalingen van de overleden ouder.

⁷ Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, Inventaris van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 7 april 2000 aangaande discriminatie t.o.v. holebi's, Brussel, 2000, p.19

⁸ Raad van de Gelijke Kansen, p. 13 e.v.

Het is dus zeer belangrijk om bij leven een testament op te maken of een verklaring af te leggen voor de notaris of de vrederechter om de persoon aan te duiden die na het overlijden van de biologische moeder de voogdij toegewezen krijgt (ze is volledig vrij in haar keuze).⁹

Als er geen voogd aangeduid is, zal de ascendentenvoogd de voogdij krijgen, dat is één van de ouders van de moeder, en wanneer zij overleden zijn, een voogd aangeduid door de familieraad.

Wanneer een homoseksuele ouder met een kind uit een vorige relatie sterft, wordt het ouderlijk gezag over dat kind toegewezen aan de langstlevende biologische ouder. De overlevende homoseksuele partner heeft geen enkel recht op dit vlak, ongeacht de situatie waarin het kind daarvoor werd opgevoed of de bekwaamheid of wil tot opvoeden van de biologische ouder. Ook in die situatie kan geen omgangsrecht afgedwongen worden. De rechter kan dat toestaan in het belang van het kind, maar de mee-ouder heeft daarover geen rechtszekerheid.

A D O P T I E ¹⁰

Samenwonende homoseksuelen kunnen geen kind adopteren. Zij kunnen dat alleen doen als alleenstaande, waardoor het kind dan ook maar één ouder heeft en de afstammingsproblemen zoals hierboven beschreven gelden. In het nieuwe wetsontwerp, dat de wet op adoptie moet wijzigen, kunnen enkel samenwonenden of gehuwden van 'ongelijk geslacht' een kind adopteren. In de bestaande wet is die mogelijkheid er enkel voor gehuwden. De adoptie wordt dus opengesteld voor samenwonenden, maar tegelijk wordt adoptie door de geslachtsvoorwaarde expliciet verboden voor homoseksuele koppels.¹¹

Ook adoptie van een KID-kind door de mee-ouder als oplossing voor de problemen hierboven is uitgesloten: de afstamming met de biologische moeder zou dan verdwijnen.

E R F E N I S ¹²

Sinds kort kan de mee-ouder het kind laten erven aan dezelfde tarieven als een eigen kind. Toch is de regeling niet gelijk: er zijn nog altijd reservataire erfgenamen in het spel. Dat zijn ouders of kinderen, die hun deel moeten krijgen. Als er kinderen zijn, krijgen zij afhankelijk van het aantal kinderen $\frac{1}{2}$ tot $\frac{3}{4}$ van de erfenis. Als er geen kinderen zijn, zijn de ouders reservataire erfgenamen; zij krijgen elk $\frac{1}{4}$ van de erfenis. Bovendien moet er een testament zijn om het kind of de kinderen te laten erven.

⁹ In de nieuwe voogdijwet van 1 augustus 2001 wordt een voogd aangewezen wanneer beide ouders gestorven zijn. Wanneer enkel een van beide ouders overlijdt, wordt het kind automatisch aan de langstlevende ouder toegewezen. De vrederechter neemt de bevoegdheden van de familieraad over, hij organiseert de voogdij. De vrederechter houdt rekening met de wil van de laatstlevende ouder en pleegt overleg met de naaste familie. Zie bijvoorbeeld persbericht 'Notarissen tevreden met nieuwe voogdijwet' op <http://www.notaris.be>

¹⁰ FWH

¹¹ Wetsontwerp tot hervorming van de adoptie, 16 januari 2003, aangenomen door de Kamer, naar de Senaat gezonden.

¹² 'Kind erft voortaan voordelig van meemoeder in Vlaanderen', Persbericht FWH, 11/04/02

Wie niet kiest voor het huwelijk, dient nog altijd rekening te houden met verschillen tussen samenwonenden en gehuwden. Het al dan niet bezitten van een samenlevingscontract verandert daar niet veel aan.

SAMENLEVINGSCONTRACT

Het wettelijk samenlevingscontract bestaat nog altijd. Er is echter niet één samenlevingscontract, er zijn er verschillende¹³. Er zijn drie mogelijke situaties waarin een samenwonende (niet-gehuwde) holebi zich kan bevinden. In veel gevallen maakt de wetgever geen onderscheid meer tussen gehuwden en (feitelijk) samenwonenden. In de gevallen waarin dat gebeurt (zie verder), maakt het al dan niet ondertekend hebben van een wettelijk samenlevingscontract bijna nooit een verschil.

1. Het samenlevingscontract

Een eerste manier om (sommige) aspecten van het samenwonen te regelen is het onderlinge samenlevingscontract. Dat kan tussen twee personen (onderhands) afgesloten worden of geregistreerd worden bij de notaris. De afspraken die in dat contract kunnen staan zijn beperkt tot de financiële aspecten van het samenwonen en mogen niet indruisen tegen de openbare orde en goede zeden.¹⁴

2. Wettelijk samenlevingscontract¹⁵

Sinds januari 2000 kunnen samenwonenden een verklaring van wettelijke samenwoning afleggen voor de gemeentelijke ambtenaar van de burgerlijke stand. Die controleert of dat kan (of de kandidaten niet gehuwd zijn of een ander wettelijk samenlevingscontract hebben) en schrijft de verklaring in in het bevolkingsregister. In die verklaring wordt, naast naam, adres enzovoort, ook vermeld of er een overeenkomst bestaat die voor een notaris verleden is (zie punt 1).

De wettelijke draagwijdte van de verklaring voor de burgerlijke stand is minimaal.

Enkele artikelen uit het huwelijksrecht werden overgenomen, die vooral de financiële situatie regelen en de woning.

- 'Als je in een huis woont waarvan één van jullie twee eigenaar is, kan die eigenaar het huis niet zomaar verkopen, wegschenken of verhuren zonder de toestemming van de ander. Dat geldt ook voor de huisraad.'¹⁶

- Partners die wettelijk samenwonen hebben allebei het recht te wonen in het huis dat ze huren, zelfs als dat contract op naam van één van beiden staat.

- de wettelijk samenwoners moeten samen, in verhouding tot hun inkomsten, bijdragen in de kosten van het samenleven. Zij zijn ook elk verantwoordelijk voor de schulden die gemaakt werden voor dat samenleven én de kinderen. Dat laatste is eigenaardig: 'de wettelijk samenwonenden zijn immers elk verantwoordelijk voor de schuld die door de andere partner aangegaan wordt ten behoeve van het samenleven en van de kinderen die door hen opgevoed worden. Dit geeft de gekke situatie dat een lesbisch koppel, die samen voor kinderen kozen, wel samen voor de kosten kunnen opdraaien, maar verder geen enkel recht op gezamenlijk ouderschap kunnen doen gelden.'¹⁷

¹³ Absillis H. e.a., Samenwonen, praktische regeling voor lesbiennes, homo's en biseksuelen, Leuven, 2000, p. 8.

¹⁴ Ibid., p. 9.

¹⁵ Zie Absillis, p. 8 en website van de federale overheid <http://www.belgium.be>, kies burgers, gezins- en privéleven, samenwonen.

¹⁶ Absillis, p. 8.

¹⁷ Ibid., p. 9

-er is sprake van 'onverdeelde eigendom': alles waarvan niet kan aangetoond worden dat het van één persoon is, wordt verondersteld van beiden te zijn
-de samenwonenden kunnen een beroep doen op de vrederechter wanneer er tussen hen geschillen zijn. Dat kon vroeger niet.

Er zijn ook zekere regels verbonden aan het beëindigen van het wettelijk samenwonen. Er zijn vier mogelijkheden: huwelijk, overlijden, vonnis of een verklaring. Om het samenwonen te beëindigen in het vierde geval, moet de gemeente een verklaring krijgen. Als het samenwonen beëindigt wordt in onderlinge overeenstemming, moet de verklaring getekend worden door beide partijen en aan de ambtenaar van burgerlijke stand overhandigd worden. Wie eenzijdig de overeenkomst wil beëindigen, kan dat ook bij de ambtenaar van burgerlijke stand. Die moet dan de andere partij verwittigen via de deurwaarder. De kosten van die deurwaarder zijn voor wie het initiatief neemt.

EEN BUITENLANDSE PARTNER ¹⁸

De buitenlandse echtgeno(o)t(e) van een Belg krijgt een Belgische verblijfsvergunning. Buitenlandse samenwonende partners van Belgen kunnen dat strikt wettelijk niet. Er is een ministeriële rondzendbrief uit 1997 die die situatie in de praktijk moet rechtzetten, maar een volledige gelijkschakeling betekent dat niet. Buitenlandse niet-gehuwde partners genieten dat voorrecht onder bepaalde voorwaarden, die strenger zijn dan die voor gehuwden. De Raad van de Gelijke kansen geeft enkele voorbeelden¹⁹:

-De partner moet een machtiging tot voorlopig verblijf op basis van een duurzame relatie aanvragen op een Belgische diplomatieke of consulaire post. Met duurzaam bedoelt men 1 jaar samenwonen of 3 ontmoetingen van minimum 15 dagen over een periode van 2 jaar.

-De Belgische partner moet zijn buitenlandse partner voor drie jaar en zes maanden ten laste nemen en moet bovendien over een zeker inkomen beschikken. Ook de kosten voor verblijf, gezondheid en repatriëring zijn voor de Belgische partner tijdens die periode. Dat laatste betekent dat het op zijn minst een voordeel is als de Belgische partner kapitaalkrachtig genoeg is om die tenlasteneming te dragen: een discriminatie ten opzichte van gehuwden.

BELASTINGEN

Er is nog altijd een discriminatie tussen gehuwden en samenwonenden, die in veel gevallen discriminerend werkt voor de gehuwden. Samenwoners worden voor de inkomstenbelasting als alleenstaanden beschouwd. Dat is voordeliger, behalve als slechts één van hen een inkomen heeft. Bij gehuwden kan de kostwinner dan de partner ten laste nemen, bij samenwonenden gaat dat niet. In het geval van tweeverdieners is het interessanter om niet gehuwd te zijn, aangezien zij elk apart in een lagere inkomenschaal vallen.

Eén aftrekpost speelt nog in het voordeel van gehuwden, ook bij tweeverdieners: zij kunnen de afbetaling van een hypotheek onevenredig spreiden over de twee inkomens, terwijl samenwoners onvermijdelijk elk de helft van hun hypotheek kunnen inbrengen, ongeacht de ongelijkheid van hun inkomens.²⁰

¹⁸ Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, Inventaris van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 7 april 2000 aangaande discriminatie t.o.v. holebi's, Brussel, 2000, p. 16..

¹⁹ Ibid., p.17

²⁰ Ibid, p. 8.

Let wel: vanaf aanslagjaar 2005 (inkomen 2004) worden wettelijk samenwonenden voor de berekening van de belastingen gelijkgesteld met echtgenoten. Dat geldt alleen voor wie een wettelijk samenlevingscontract ondertekende. Feitelijk samenwonenden vallen daar niet onder.²¹

Z I E K T E

Arbeidsongeschiktheid ²²

Wie arbeidsongeschikt wordt en gehuwd is, krijgt een hogere uitkering als de partner geen inkomen heeft. Samenwoners krijgen een extra voorwaarde opgelegd om iemand ten laste te nemen. Terwijl gehuwden hun partner zonder inkomen onmiddellijk bij het ingaan van de arbeidsongeschiktheid ten laste kunnen nemen, moeten samenwoners aantonen dat zij minstens zes maanden onder hetzelfde dak wonen. Zolang dat niet kan, worden ze betaald als alleenstaande.

Ziekteverzekering ²³

Ook in de ziekteverzekering moeten samenwoners bewijzen dat zij zes maanden samenwonen als zij hun partner ten laste willen nemen.

P E N S I O E N

Er zijn in ons land verschillende pensioenstelsels en verschillende soorten pensioen²⁴. De verschillende pensioenen kennen verschillende regels en dus ook verschillende discriminaties. Hier hebben we het enkel over het wettelijk pensioen, dat door de overheid wordt betaald. Er wordt dus geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen (via bedrijf) of individuele pensioenverzekeringen (via bijvoorbeeld pensioensparen). Die zogenaamde tweede en derde pijler kennen zeker niet altijd dezelfde regels voor gehuwden als voor samenwonenden, maar zij zijn geen discriminatie door de overheid.

Verder zijn er drie stelsels waaronder iemand kan vallen voor het pensioen, dat van werknemer, ambtenaar of zelfstandige. Toch kennen alledrie die stelsels het verschil tussen een rustpensioen en een overlevingspensioen. Een rustpensioen krijgt men na een actieve loopbaan, een overlevingspensioen krijgt men na het overlijden van de partner.

Hieronder wordt nog een derde soort aangehaald die strikt genomen geen pensioen is, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Die uitkering is een leefloon voor wie geen of een niet toereikend pensioen krijgt.

Rustpensioen ²⁵

Het rustpensioen wordt berekend op basis van de loopbaan van de werknemer, het is een percentage van dat loon. Wie gehuwd is met iemand zonder inkomen, heeft recht op een gezinspensioen, een hoger bedrag dus dan dat voor alleenstaanden of tweeverdieners. Voor samenwoners geldt die regel niet.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden ²⁶

In dit stelsel kunnen enkel gehuwden aanspraak maken op het gezinsbedrag. Dat leidt tot een situatie die gunstiger is voor samenwoners: twee alleenstaanden krijgen een groter bedrag dan het gezinsbedrag.

²¹ Bron: website van de federale overheid <http://www.belgium.be>, kies burgers, fiscaliteit en geld, belastingen, fiscale situatie, samenwonen.

²² Raad van de Gelijke Kansen, p. 9.

²³ Ibid; p. 10

²⁴ Bron: website van de federale overheid <http://www.belgium.be>, kies burgers, pensioen.

²⁵ Raad van de Gelijke Kansen, p. 9.

²⁶ Ibid., p. 10.

Overlevingspensioen ²⁷

De langstlevende echtgenoot krijgt een overlevingspensioen. Wie samenwoont is volledig uitgesloten van dit stelsel.

O V E R L I J D E N

Erfenis

In het Vlaams Gewest (in 2002 volgden ook Brussel en Wallonië) zijn sinds 2001 de successierechten voor alle samenwoners gelijkgesteld aan die van gehuwden. Dat is wat men noemt het tarief in rechte lijn, tussen echtgenoten en samenwonenden. Tot 50.000 euro is dat 3%, van 50.000 euro tot 250.000 euro is dat 9% en 27 % daarboven.²⁸

De gelijkschakeling is echter niet volledig. De gelijkschakeling met een afstamming in rechte lijn geldt alleen voor de tarieven. Wie zijn erfenis wil laten aan de partner waarmee hij samenwoont, moet dat per testament doen en kan bovendien het voorbehouden gedeelte van de erfenis niet aan de partner geven. Dat voorbehouden gedeelte gaat naar de reservataire erfgenamen. Als er kinderen zijn, krijgen zij afhankelijk van het aantal kinderen $\frac{1}{2}$ tot $\frac{3}{4}$ van de erfenis. Als er geen kinderen zijn, zijn de ouders reservataire erfgenamen; zij krijgen elk $\frac{1}{4}$ van de erfenis.²⁹

Een andere discriminatie werd gedeeltelijk weggewerkt door de wettelijke samenwoning. Wie samenwoont, moet dat reeds een jaar voor het overlijden officieel doen, anders kan de partner niet erven. Wie een verklaring van wettelijke samenwoonst aflegde bij het gemeentebestuur, is vrijgesteld van die termijn.

Wat de Raad van de Gelijke Kansen echter de belangrijkste discriminatie noemt, is 'het vruchtgebruik van goederen van de erflater door de langstlevende echtgenoot, meer bepaald van de gezinswoning.'³⁰ Wanneer een van beide gehuwden overlijdt, krijgt de overblijvende automatisch het vruchtgebruik over eigendom en goederen, ook al zijn er andere erfgenamen (zoals kinderen) in het spel. Bij samenwoners geldt die regeling niet. Een laatste discriminatie bij overlijden van de partner is het overlevingspensioen (zie pensioen).

I n f o r m a t i e l i j n

Holebifoon: <http://www.holebifoon.be> of 09/238.26.26 De Holebifoon is elke dag, van maandag tot en met zondag (behalve op feestdagen) te bereiken van 18 tot 22 uur en woensdag van 14 tot 22 uur.

²⁷ Ibid; p. 11.

²⁸ Zie artikel 60bis van het Wetboek der successierechten van toepassing in het Vlaams Gewest of <http://fiscus.fgov.be/interfakrednl/Vragen/Overzicht.htm>

²⁹ Raad van de Gelijke Kansen, p. 12.

³⁰ Ibid., p.12

- Absilis H. e.a., Samenwonen, praktische regeling voor lesbiennes, homo's en biseksuelen, Leuven, 2000.
- Borghs Paul, Hintjens Anke, Holebi-beleid in de gemeente, Politeia, Brussel, 2000.
- Louwette M., Belmans K., Gids voor samenwoners, KAV-Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 1996.
- Mewissen Erik, Samenlevingscontracten zonder huwelijk-wonen, werken en erven voor ongehuwde koppels, Mys en Breesch, Gent, 1996.
- Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, Inventaris van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 7 april 2000 aangaande discriminatie t.o.v. holebi's, Brussel, 2000.
- Senaeve Patrick, Coene Erika, Geregistreerd partnerschap, Maklu, Antwerpen, 1998.

Samenstelling

Joyca Leplae

Met dank aan Alexis Dewaele van het Steunpunt Gelijke Kansenbeleid en Gert Backx van de Holebifederatie voor het materiaal, Paul Borghs en Mark Sergeant van de Holebifederatie voor het nalezen.

<http://www.steunpuntgelijkekansen.be>

<http://www.holebifederatie.be>